

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum infidelitas sit peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

AD SECUNDVM dicendum, qd in ipsa consideratione veritatis homo gaudet: sed de re circa qua considerat veritatem, potest tristari quandoque: & secundum hoc iustus scientia attribuitur.

AD TERTIVM dicendum, quod scientia, sicut in speculatione consistit, non in deo beatitudo ali qua: quia beatitudo hominis non consistit in consideratione creaturarum: sed in contemplatione Dei, sed aliquo modo beatitudo hominis consistit in debito vii creaturarum, & ordinata affectione circa ipsas: & hoc dico quantum ad beatitudinem viae. Et ideo scientia non attribuitur aliqua beatitudo pertinentis ad contemplationem: sed intellectui, & sapientia, qua sunt circa diuinam.

QVAESTIO X.

De infidelitate in communi, in duodecim articulis diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de vitij oppositis. Et primo de infidelitate, quae opponitur fidei. Secundo, de blasphemia, quae opponitur confessioni. Tertio, de ignorantia, & hebetudine, quae opponitur scientiae, & intellectui.

Circa primum considerandum est de infidelitate in communi. Secundo, de haeresi. Tertio, de apostasia a fide.

Circa primum quarantur duodecim.

Primo, utrum infidelitas sit peccatum.

Secundo, in quo sit sicut i subiecto.

Tertio, utrum sit maximum peccatorum.

Quarto, utrum omnis actio infidelium sit peccatum.

Quinto, de speciebus infidelitatis.

Sexto, de comparatione earum ad invicem.

Septimo, utrum cum infidelibus sit disputandum de fide.

Octavo, utrum sint cogendi ad fidem.

Nono, utrum sit eis coeicandum.

Decimo, utrum possint Christianis fidelibus praesse.

Undecimo, utrum ritus infidelium sint tolerandi.

Duodecimo, utrum pueri infidelium sint iuitis paritibus baptizandi.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum infidelitas sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod infidelitas non sit peccatum. Omne enim peccatum est contra naturam, ut patet per Damas. in 2. lib. sed infidelitas non videtur esse contra naturam. Dicit enim Aug. in lib.

de predestinatione sanctorum, quod posse habere fidem sicut posse habere charitatem natura, est omnium hominum; habere autem fidem quemadmodum habere charitatem gratia, est fidelium. ergo non habere fidem quod est infidelium, non est contra naturam: & ita non est peccatum.

2. Praet. Nullus peccat in eo, quod vitare non potest: quia omne peccatum est voluntarium: sed non est in potestate hominis quod infidelitatem vitare non potest, nisi fidem habendo. Dicit enim Apostolus ad Rom. 10. Quo credent ei, quem non audierunt. Quomodo autem audient sine praedicante? ergo infidelitas non videtur esse peccatum.

3. Praet. Sicut dictum est: sunt septem vitia capitalia, ad quae omnia peccata reducuntur. Sub nullo autem horum videtur contineri infidelitas. Ergo infidelitas non est peccatum.

SED CONTRA. Virtuti contrariatur vitium: sed fides est virtus cui contrariatur infidelitas. Ergo infidelitas est peccatum.

RESPON. Dicendum, quod infidelitas dupliciter accipi potest. Vno modo secundum puram negationem, ut dicatur infidelis ex hoc solo, quod non habet fidem. Alio modo potest intelligi infidelitas secundum contrarietatem ad fidem: quia si aliquis repugnat auditui fidei, vel etiam contemnit ipsam, sicut in illud Iaias 53. Quis credidit auditui nostro? Et in hoc proprie perficitur ratio infidelitatis, & secundum hoc infidelitas est peccatum. Si autem accipitur secundum negationem puram sicut in illis, qui nihil audierunt de fide, non habet rationem peccati, sed magis poenae: quia talis ignorantia diuinorum ex peccato primi parentis consecuta est. Qui autem sic sunt infideles, damnantur quidem propter alia peccata, quae sine fide remitti non possunt: non autem damnantur propter infidelitatis peccatum. Vnde Dominus dicit Ioan. 15. Si non uissem, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent. Quod exponens Aug. dicit, quod loquitur de illo peccato, quod non crediderunt in Christum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod habere fidem, non est in natura humana: sed in natura humana est, ut mens hominis non repugnet interiori instinctui, & exteriori ueritatis praedicationi: unde infidelitas secundum hoc est contra naturam.

AD SECUNDVM dicendum, quod rō Secunda Secunda S. Thomae.

reliquis supernaturalibus donis, cum tali precepto, aut hoc suscipere, aut mori? Insuper namque hoc potius exigere videtur. Aut haec suscipere, aut priuati eris felicitate super naturalis. Vobisque imputabitur quicquid vobis ex hac refutatione deest.

Ad hoc dicitur, quod quia praepia dantur creaturis rationalibus, secundum naturas seu gradus naturae, quas habent, & creaturae rationales supra gradus naturales consummant in participatione naturae diuinae, ita quod instituta sunt: consequens est, ut quemadmodum iuste subduntur praepia spectantibus ad alios gradus, ita iuste subiacent praepia fidei, spei, charitatis spectantibus ad gradum, quo participant diuinam naturam. Et licet haec responsio apud doctos non egerat expositione, pro nouitjs tamen declaratur. In homine est in primis natura vegetatiua, est natura sensitua, est natura intellectiua, est demum participatio naturae diuinae. Et sicut constitutio creaturarum in suis speciebus spectat ad primam rerum distributionem secundum diuinam sapientiae rationem: ita constitutio creaturarum rationalium in suis naturalibus, & in participatione diuinae naturae ad primam rerum conditionem spectat: & tanto plus, quanto superius quiescit. 2. artic. 3. dictum est. Quod perfectio naturae inferioris confirmatur ex participatione superioris.

Quia igitur in homine est pars vegetatiua, ad quam spectat conferuare indiuinum & speciem, oportuit hominem subijci praepia spectantibus ad generationem, & cibum & potum. Et similiter quia in homine est pars sensitua, ad quam spectant passionēs, oportet hominem subijci praepia ad iram, timorem,

Aug. c. 4. non remoue a fine, 10. 7. r. 2. q. 84. artic. 4.

Tract. 89. in Ioan. inter principia & media, 10 mo 9.

morem, & huiusmodi. Et similiter quia in eo est pars rationalis, in qua est voluntas, oportet ipsum subijci præceptis spectantibus ad iustitiam, vel iniustitiam. Et eadem ratione, quia conscientia est, ut in ipso sit natura divina participativa: ideo oportet ipsum subijci præceptis fidei, spei, & charitatis, ad huiusmodi participationem spectantibus.

Et sicut non potest iure cogeri de Deo, quod fecerit ipsum in gradu rationali: ita non potest iure cogeri, quod contumaciter ipsam in hoc, quod sit participans divina natura. Et quemadmodum data iam natura rationali non potest quis resistere præcepta spectantia ad illam: ita data iam creature rationali hæc participatio, non potest resistere præcepta ad illam pertinentia. Et per hæc patet clare responsio, & solutio questionis. Nam non est simile, quod asseritur pro simili: quia non præsupponitur, quod rex possit homines constituere in gradibus sine ipsis nominibus, sicut potest Deus, qui creat nos sine nobis. Nec præsupponitur, quod homines sint iam constituti in gradu nobilitatis, ut in proposito inveniuntur. Simile autem esset si præsupposito quod iam essent civis in gradu nobilitatis, & resistere vellet præcepta regia spectantia ad nobilitatem. Creaturæ namque rationales ab initio institutæ sunt, ut essent, & viverent non solum secundum proprias naturas, sed secundum divinam naturam consortium: & propterea merito præceptis supernaturalibus subijciuntur, tenenturque ad maximas gratias Deo, quod eas tanti fecit, ut tam excessivo gradu constituerent. Propter quod non solum iustum est, ut non credendo priventur bonis gratiis, sed etiam ut damnentur, utpote nolentes vivere secundum constitutionem eis divinitatis participationem a datore, & distributore naturarum, & graduum. Propter hos enim scriptum est. Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, dum in proprijs naturæ manet opponens se altissimi causæ iudicio: & ideo similis factus est illis. Nec excusantur a contemptu resistentes fidem: quia nolunt subijci præceptis, quibus tenentur, ut iam declaratum est.

¶ Super Questionis decima Articulum secundum.

IN art. 2. eiusdem questionis, adverte, quod sicut assentire his quæ sunt fidei, constituit statim hominem fidelem:

Fita in his, quæ consistunt spectare ad fidem, constituit hominem infidelem. Dissentire autem constituit infidelitatem. Primum, positive sentiendo contrarium, quod Deum non esse incarnatum. Secundo, negativè, quod quod consistat teneri a fide. Et hoc duplex potest esse: scilicet in intellectu, & in voluntate.

Actus sicut in subiecto: ergo & infidelitas in intellectu est. **R**espon. Dicendum, quod sicut supra dictum est, peccatum dicitur esse in illa potentia, quæ est principium actus peccati. Actus autem peccati potest habere duplex principium. Vnum quidem primum, & universale, quod imperat omnes actus peccatorum: & hoc principium est voluntas: quia omne peccatum est voluntarium. Aliud autem principium actus peccati est proprium & proximum, quod dicitur peccati actum. Sicut concupiscentia est principium gula, & luxurie: & secundum hoc gula, & luxuria dicitur esse in concupiscentia. Dissentire autem, qui est proprius actus infidelitatis, est actus intellectus, sed motus a voluntate, sicut & assentire: & ideo infidelitas sicut, & fides, est quidem in intellectu sicut in proximo subiecto: in voluntate autem sicut in proximo motivo. Et hoc modo dicitur esse in voluntate. Unde patet ratio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod contemptus voluntatis causat dissentium intellectus in quo perficitur ratio infidelitatis. Unde etiam infidelitatis est in voluntate: sed ipsa infidelitas est in intellectu.

Ad tertium dicendum, quod illud, quod credit malum angelum esse bonum, non dissentit ab eo, quod est fidei: quia sensus corporis fallitur, mens verò non remouetur a vera recta: sententia, ut ibidem dicitur glossa: sed si aliquis Satane adhereret, cum incipit ad sua adducere, id est, ad mala & falsa, tunc non caret peccato, ut ibidem dicitur.

ARTICVLVS III.

Verum infidelitas sit maximum peccatorum.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod infidelitas non sit maximum peccatorum. Dicit enim Aug. & habetur 6.º questionis. 1. Verum catholicum pessimum

infidelitas ponitur gravissimum peccatum ex gravitate eius pensatur ex parte averfionis. Nam gravitas generis sui, quæ est gravitas substantialis eius, non est obiectum, seu finem peccati, ut in quest. 7.º prædictum est. Averfio autem in peccato dividitur contra obiectum, & contra finem. Ad hoc breviter dicitur ex prædicto loco, quod consequitur conversionem ad obiectum, quanto magis quod sit conversio, peius est: tanto averfio est peius hoc peccatum gravius ex genere, est gravitas finem: & sic est in proposito. Nam maximum peccatum sit in dissentio contentente voluntatem primam, & contrarium primæ voluntati: ac per hoc maximum

1. b. 31. Mor. 2. 31. a. med.

2. di. 36. q. 1. ar. 2. ad 4. & 3. di. 34. q. 2. art. 3. q. 1. ad 4.

* cap. 10. & 31. tom. 6.

† ar. præced.

Glo. ordinata. ibi.

1. b. 31. Mor. 2. 31. a. med.